

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

દલજીત સિંહ અને અન્યો.

વિરૂદ્ધ

સેક્ટેરી હોમ અફેઅર્સ મારફત પંજાબ રાજ્ય

જુલાઈ ૨૭, ૨૦૦૬

(અરિજીત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિશ્રી અને લોકેશ્વર સિંહ પંતા, ન્યાયમૂર્તિશ્રી]

ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩/અપરાધીઓની તપાસ અધિનિયમ,

૧૯૫૮:

પેટા કલમ ૩૬૦ અને ૩૬૧/કલમ ૪ -- લાગુ પડવાની ક્ષમતા --

ધારાસભાએ પોતાની શાણપણથી કોર્ટને કોડની કલમ ૩૬૧ હેઠળ બે ફાયદાકારક જોગવાઈઓમાંથી એક એટલે કે કોડની કલમ ૩૬૦ અથવા પ્રોબેશન એક્ટની જોગવાઈઓ લાગુ કરવા માટે ફરજ પાડી છે -- ખાસ કારણો આપીને જ

કોર્ટ દ્વારા તેમની લાગુ પડવાની ક્ષમતા રોકી શકાય છે -- જો કે, જ્યાં પ્રોબેશન એક્ટની જોગવાઈઓ લાગુ પડે છે, ત્યાં કોડની કલમ ૩૬૦ લાગુ પડતી નથી -- પ્રોબેશન એક્ટનો અમલ, અમુક ચોક્કસ ક્ષેત્રમાં કોડની કલમ ૩૬૦ અને ૩૬૧ ની જોગવાઈઓની લાગુ પડવાની ક્ષમતાને બાકાત રાખે છે -- પ્રોબેશન એક્ટ અને કોડની કલમ ૩૬૦ ની જોગવાઈઓનું તુલનાત્મક વિશ્લેષણ કરવામાં આવ્યું છે -- કારણ કે હાઈકોર્ટે આ જોગવાઈઓની લાગુ પડવાની ક્ષમતા સંબંધિત મુદ્દા પર વિચાર કર્યો નથી, તેથી આ મુદ્દાના વિચારણા માટે તેને મોકલવામાં આવેલ બાબત -- સામાન્ય કલમો અધિનિયમ, ૧૮૮૭ -- કલમ ૮(૧) -- દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ -- પેટા કલમ ૩૨૪/૩૪ અને ૩૨૩/૩૪.

ચાર અપીલકર્તાઓ સહિત છ વ્યક્તિઓ પર આ આરોપ પર કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી કે, તેઓએ ગેરકાયદેસર સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યને આગળ ધપાવવા માટે, ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી--૩ પર જીવલેણ હુમલો કરવાનો પ્રયાસ કર્યો અને ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી--૪ ને ઈજાઓ પહોંચાડી. ટ્રાયલ કોર્ટે તેમાંથી બેને બધા આરોપોમાંથી મુક્ત કર્યા અને અપીલકર્તાઓને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૭/૩૪, ૩૨૪/૩૪ અને ૩૨૩/૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવ્યા. અપીલ પર, હાઈકોર્ટે તેમને કલમ ૩૦૭/૩૪ હેઠળના આરોપમાંથી મુક્ત કર્યા, પરંતુ આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૨૪/૩૪ હેઠળના ગુના માટે એક વર્ષની કેદની સજા

યથાવત રાખી. આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૨૩/૩૪ હેઠળ અપીલકર્તાઓની સજાને પણ સમર્થન આપ્યું.

હાલની અપીલમાં, અપીલકર્તાઓના વકીલે તેમની દલીલો ફક્ત હાઈકોર્ટ દ્વારા પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ, ૧૯૫૮ ની કલમ ૪ અને ક્રિમિનલ પ્રોસિજર કોડ, ૧૯૭૩ ની કલમ ૩૬૦ ની જોગવાઈઓ લાગુ ન કરવા સુધી મર્યાદિત રાખી હતી.

અપીલને મંજૂરી આપીને અને મામલો હાઈકોર્ટમાં મોકલીને, કોર્ટે.

ઠરાવ્યુ: ૧. વિધાનસભાએ પોતાની વિવેકબુદ્ધિથી, ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ની કલમ ૩૬૧ હેઠળ કોર્ટને બે ફાયદાકારક જોગવાઈઓમાંથી એક લાગુ કરવા માટે ફરજ પાડી છે; પછી ભલે તે સંહિતાની કલમ ૩૬૦ હોય કે પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ, ૧૯૫૮ની જોગવાઈઓ હોય. માત્ર વિશેષ કારણો આપીને જ કોર્ટ દ્વારા તેમની લાગુ પડતી અટકાવી શકાય છે. [૧૧૮-એ-બી]

૨.૧. જ્યાં પ્રતિબંધ કાયદાની જોગવાઈઓ લાગુ પડે છે, ત્યાં સંહિતાની કલમ ૩૬૦ નો ઉપયોગ કરવો જોઈએ નહીં, અન્યથા તે ગેરકાયદેસરતા હશે જેના

પરિણામે અત્યંત અનિચ્છનીય પરિણામો આવશે, જેને પ્રોબેશન એક્ટ અને સંહિતાને જન્મ આપનાર વિધાનસભા ટાળવા માંગતી હતી. અમુક ચોક્કસ ક્ષેત્રમાં પ્રોબેશન એક્ટનો અમલ, તે ક્ષેત્રમાં કોડની કલમ ૩૬૦ અને ૩૬૧ ની જોગવાઈઓ લાગુ થવાની શક્યતા બાકાત રાખે છે. નોંધપાત્ર તફાવતો ધરાવતા બે કાયદાઓ એક જ વિસ્તારમાં એક જ સમયે સહ-અસ્તિત્વ ધરાવી શકે નહીં. [૧૧૮-એ; ઇ-જી]

૨.૨. આપેલ વિસ્તારમાં એક જ સમયે લાગુ પડતા પ્રોબેશન એક્ટની જોગવાઈઓ અને કોડની કલમ ૩૬૦ ની જોગવાઈઓ જાળવી રાખવાનો હેતુ કલમ ૩૬૦ ની જોગવાઈઓ અથવા કોડની અન્ય કોઈપણ જોગવાઈઓમાંથી એકત્રિત કરી શકાતો નથી. તેથી, જનરલ ક્લોઝ એક્ટ ૧૮૯૭ ની કલમ ૮(૧) ના આધારે, જ્યાં પ્રોબેશન એક્ટની જોગવાઈઓ અમલમાં મૂકવામાં આવી છે, ત્યાં કોડની કલમ ૩૬૦ ની જોગવાઈઓ સંપૂર્ણપણે લાગુ પડતી નથી. [૧૧૮-એફ-જી]

૩. ઉપરોક્ત જોગવાઈઓની લાગુ પડવાની ક્ષમતા સંબંધિત મુદ્દા પર હાઈકોર્ટે વિચારણા કરી નથી. તેથી, અપીલકર્તાઓના સંદર્ભમાં, હાઈકોર્ટે પ્રોબેશન એક્ટ અથવા કોડની કલમ ૩૬૦ હેઠળ અરજી પર વિચાર કરશે અને

આ આદેશ મળ્યાના ત્રણ મહિનાની અંદર યોગ્ય આદેશ પસાર કરશે. [૧૧૯-
એ]

ફોજદારી અપીલ કાર્યક્ષે ફોજદારી અપીલ નંબર ૭૯૭/૨૦૦૬

ફોજદારી અપીલ નં.૨૪-બી/૧૯૯૩માં, ચંદીગઢ ખાતે પંજાબ અને
હરિયાણા હાઈકોર્ટના તા.૨૬/૧૦/૨૦૦૫ ના ચુકાદા પરથી.

અપીલકર્તાઓ તર્ફે આર.કે. તલવાર અને એસ.એલ. અનેજા.

સામાવાળા તર્ફે મનુ મૃદુલ, પરિવ્દર કુમાર શર્મા અને અરુણ કે. સિંહા.

કોર્ટનો ચુકાદો આના દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો

અરિજીત પસાયત, ન્યાયમૂર્તિશ્રી, પરવાનગી આપવામાં આવી.

આ અપીલમાં પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા
આપવામાં આવેલા ચુકાદાને પડકારવામાં આવ્યો છે. અપીલકર્તાઓએ ફોજદારી
અપીલ નં.૨૪-એસબી/૧૯૯૩ દાખલ કરી હતી, જેમાં અમૃતસરના વિદ્વાન
એડિશનલ જજ દ્વારા દરેક આરોપીને પાંચ વર્ષની સખત કેદ અને રૂ.૫,૦૦૦/-

નો દંડ ફટકારવાના ચુકાદાની ચોકસાઈ પર પ્રશ્ન ઉઠાવવામાં આવ્યો હતો, જેમાં ભારતીય દંડ સંહિતા, ૧૮૬૦ ની કલમ ૩૦૭ (ટૂંકમાં 'આઈપીસી') ની કલમ ૩૪ સાથે વાંચવામાં આવતી ગુનાના કથિત આચરણ માટે ડિફોલ્ટ શરત સાથે દરેકને પાંચ વર્ષની સખત કેદ અને રૂ.૫,૦૦૦/- નો દંડ ભરવાની સજા ફટકારવામાં આવી હતી. તેમને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૨૪ અને કલમ ૩૪ હેઠળ દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા અને દરેકને એક વર્ષની સખત કેદની સજા ફટકારવામાં આવી હતી. વધુમાં, દરેકને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૨૩ અને કલમ ૩૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. આરોપી વ્યક્તિ પર ટ્રાયલ ચલાવવામાં આવેલ આરોપ એ હતો કે, ગેરકાયદેસર સભાના સામાન્ય ઉદ્દેશ્યને આગળ ધપાવવા માટે ભજન સિંહ (ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૩) પર ખૂની હુમલો કરવામાં આવ્યો હતો અને મલખા સિંહ (ફરિયાદ પક્ષના સાક્ષી-૪) પર ઇજા પહોંચાડવામાં આવી હતી. તેઓ મૂળરૂપે છ આરોપી હતા અને તે પૈકી બે, દિલબાગ સિંહ અને જસવંત સિંહને ટ્રાયલ કોર્ટે નિર્દોષ જાહેર કર્યા હતા.

હાઈકોર્ટે પુરાવાઓનું વિશ્લેષણ કર્યા પછી અને ટ્રાયલ કોર્ટના નિષ્કર્ષો પછી ઠરાવ્યું કે અપીલકર્તાઓને આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૨૪ અને કલમ ૩૪ અને કલમ ૩૨૩ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓ માટે યોગ્ય રીતે દોષિત ઠેરવવામાં આવ્યા હતા. જોકે, એવું માનવામાં આવ્યું હતું કે આઈ.પી.સી. ની કલમ ૩૦૭ અને કલમ ૩૪ અને કલમ ૩૪ હેઠળ સજાપાત્ર ગુના કરવાના આરોપો સ્થાપિત

થયા નથી. આઈ.પી.સી ની કલમ ૩૨૪ અને કલમ ૩૪ સાથે કલમ ૩૨૩ હેઠળ સજાપાત્ર ગુનાઓના સંદર્ભમાં સજા યથાવત રાખવામાં આવી હતી.

અપીલના સમર્થનમાં, અપીલકર્તાઓના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે, ચુકાદાને યોગ્યતાના આધારે પડકારવા માટે પૂરતા કારણો હોવા છતાં, તેઓ પ્રોબેશન ઓફ ઓફેન્ડર્સ એક્ટ, ૧૯૫૮ (ટૂંકમાં 'પ્રોબેશન એક્ટ') ની કલમ ૪ અને ફોજદારી કાર્યવાહી સંહિતા, ૧૯૭૩ (ટૂંકમાં 'કોડ') ની કલમ ૩૬૦ માં સમાવિષ્ટ જોગવાઈઓની લાગુ પડવાની ક્ષમતાને ધ્યાનમાં ન લેવા સુધી પડકારને મર્યાદિત કરી રહ્યા છે.

સામાવાળા-રાજ્યના વિરૂદ્ધ વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે, ગુનાની ગંભીરતાને જોતા, હાઈકોર્ટ માટે પ્રોબેશન એક્ટ અને/અથવા કોડની કલમ ૩૬૦ માં સમાવિષ્ટ પરોપકારી જોગવાઈઓ ધ્યાનમાં લેવી જરૂરી નથી.

જ્યાં પ્રોબેશન એક્ટની જોગવાઈઓ લાગુ પડતી હોય ત્યાં કોડની કલમ ૩૬૦ નો ઉપયોગ કરવામાં આવતો નથી.આવી અરજીના કિસ્સામાં, તે ગેરકાયદેસરતા હશે જેના પરિણામે અત્યંત અનિરુદ્ધનીય પરિણામો આવશે, જેને પ્રોબેશન એક્ટ અને કોડને જન્મ આપનાર વિધાનસભા ટાળવા માંગતી હતી. છતાં વિધાનસભાએ પોતાની શાણપણથી કોડની કલમ ૩૬૧ હેઠળ કોર્ટને અન્ય

ફાયદાકારક જોગવાઈઓમાંથી એક લાગુ કરવા માટે ફરજ પાડી છે; પછી ભલે તે કોડની કલમ ૩૬૦ હોય કે પ્રોબેશન એક્ટની જોગવાઈઓ હોય. ફક્ત ખાસ કારણો આપીને જ કોર્ટ દ્વારા તેમની લાગુ પડવાની શક્યતા રોકી શકાય છે. પ્રોબેશન એક્ટની જોગવાઈઓની તુલનાત્મક ઉન્નતીકરણ કોડની કલમ ૩૬૦ ની પેટા-કલમ (૧૦) માં વધુ જોવા મળે છે જે સ્પષ્ટ કરે છે કે ઉપરોક્ત કલમમાં કંઈપણ પ્રોબેશન એક્ટની જોગવાઈઓને અસર કરશે નહીં. તે જોગવાઈઓ સંબંધિત ક્ષેત્રોમાં જ્યાં તે લાગુ પડે છે ત્યાં તેમની પોતાની સર્વોચ્ચતા ધરાવે છે.

કોડની કલમ ૩૬૦ ફક્ત ૨૧ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના ન હોય તેવા વ્યક્તિઓને જ લાગુ પડે છે જેમની ઉંમર ફક્ત દંડ અથવા સાત વર્ષ કે તેથી ઓછી કેદની સજાપાત્ર ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવે છે, ૨૧ વર્ષથી ઓછી ઉંમરના કોઈપણ વ્યક્તિ અથવા મૃત્યુદંડ અથવા આજીવન કેદની સજાપાત્ર ન હોય તેવા ગુના માટે દોષિત ઠેરવવામાં આવતી કોઈપણ મહિલાને લાગુ પડે છે. પ્રોબેશન એક્ટની કલમ જનો વ્યાપ ઘણો વ્યાપક છે. તે મૃત્યુદંડ અથવા આજીવન કેદની સજા ન હોય તેવો ગુનો કરવા બદલ દોષિત ઠેરવી કોઈપણ વ્યક્તિને લાગુ પડે છે. કોડની કલમ ૩૬૦, દેખરેખ અને અન્ય બાબતોના સંબંધમાં કોર્ટને મદદ કરવા માટે પ્રોબેશન અધિકારીઓ માટે કોઈ ભૂમિકાની જોગવાઈ કરતી નથી, જ્યારે પ્રોબેશન એક્ટ આવી જોગવાઈ કરે છે. જ્યારે પ્રોબેશન એક્ટની કલમ ૧૨ જણાવે છે કે જે વ્યક્તિ ગુના માટે દોષિત પુરવાર

થાય છે અને પ્રોબેશન એક્ટની કલમ ૩ અથવા ૪ હેઠળ કાર્યવાહી કરવામાં આવે છે, તેને કોઈ પણ કાયદા હેઠળ ગુનાની સજા સાથે જોડાયેલી ગેરલાયકાત, જો કોઈ હોય તો, ભોગવવી પડશે નહીં, કોડમાં સમાંતર જોગવાઈ નથી. આવા નોંધપાત્ર તફાવતો ધરાવતા બે કાયદાઓ એક જ વિસ્તારમાં એક જ સમયે સહઅસ્તિત્વમાં રહી શકે નહીં. આવા સહઅસ્તિત્વ વિસંગત પરિણામો તરફ દોરી જશે. આપેલ વિસ્તારમાં એક જ સમયે લાગુ પડતા પ્રોબેશન એક્ટની જોગવાઈઓ અને કોડની કલમ ૩૬૦ ની જોગવાઈઓ જાળવી રાખવાનો હેતુ કલમ ૩૬૦ ની જોગવાઈઓ અથવા કોડની અન્ય કોઈપણ જોગવાઈઓમાંથી એકત્રિત કરી શકાતો નથી. તેથી, જનરલ કલોઝ એક્ટની કલમ ૮(૧) ના આધારે, જ્યાં એક્ટની જોગવાઈઓ અમલમાં મૂકવામાં આવી છે, ત્યાં કોડની કલમ ૩૬૦ ની જોગવાઈઓ સંપૂર્ણપણે લાગુ પડતી નથી.

અમુક ચોક્કસ ક્ષેત્રમાં પ્રોબેશન એક્ટના અમલીકરણમાં તે ક્ષેત્રમાં સંહિતાની કલમ ૩૬૦ અને ૩૬૧ ની જોગવાઈઓ લાગુ થવાની શક્યતા બાકાત છે.

હાઈકોર્ટે ઉપરોક્ત જોગવાઈઓની લાગુ પડતા સંબંધિત મુદ્દાને ધ્યાનમાં લીધો નથી. તેથી, અમે હાઈકોર્ટને અપીલકર્તાઓના સંદર્ભમાં, પ્રોબેશન એક્ટ અથવા કોડની કલમ ૩૬૦ હેઠળ અરજી પર વિચાર કરવા અને આ આદેશ

મળ્યાના ત્રણ મહિનાની અંદર યોગ્ય આદેશ પસાર કરવાનો નિર્દેશ આપીએ છીએ. અમે સ્પષ્ટ કરીએ છીએ કે અમે આ સંબંધમાં કોઈ અભિપ્રાય વ્યક્ત કર્યો નથી.

અપીલની મંજૂરી છે.

અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.